

Avfallsplaneringen i södra och västra Finland - program för deltagande och bedömning

**Tavastlands miljöcentral, Sydöstra Finlands miljöcentral,
Sydvästra Finlands miljöcentral, Västra Finlands miljöcentral,
Birkalands miljöcentral, Nylands miljöcentral**

Avfallsplaneringen i södra och västra Finland - program för deltagande och bedömning

**Tavastlands miljöcentral
Sydöstra Finlands miljöcentral
Sydvästra Finlands miljöcentral
Västra Finlands miljöcentral
Birkalands miljöcentral
Nylands miljöcentral**

BIRKALANDS MILJÖCENTRALS RAPPORTER 2sv | 2008
Birkalands miljöcentral
Avdelningen för samhällsteknik

Layout: Anu Peltonen
Bilder: Satu Lehtikangas, FCG Suunnittelukeskus Oy
Översättning: Cajsa Rudbacka-Lax

www.miljo.fi/publikationer

ISBN 978-952-11-2984-1 (PDF)
ISSN 1796-1807 (online)

Använda förkortningar och begrepp

REAP	Regional avfallsplan
SVAP	Avfallsplaneringen i södra och västra Finland
PDB	Program för deltagande och bedömning
VALTSU	Rikstäckande avfallsplan www.miljo.fi > Miljövård > Avfall och avfallshantering > Avfallspolitiken i Finland och EU > Beredningen av den nya rikstäckande avfallsplanen (VALTSU)
SMB-lagen	Lag om bedömning av miljökonsekvenserna av myndigheters planer och program. (200/2005). Lagen kompletteras av statsrådets förordning om bedömning av miljökonsekvenserna av myndigheters planer och program (347/2005, SMB-förordningen). För lagen används förkortningen SMBL och för förordningen SMBF.

Smb-lagens begrepp:

Med **miljökonsekvenser** avses de direkta och indirekta verkningar som en plan eller ett program medför i Finland och utanför finskt territorium för a) människors hälsa, levnadsförhållanden och trivsel, b) marken, vattnet, luften, klimatet, växtligheten och organismer samt för naturens mångfald, c) samhällsstrukturen, den byggda miljön, landskapet, stadsbilden och kulturarvet, d) utnyttjande av naturresurserna, samt e) växelverkan mellan de faktorer som nämns i underpunkterna a-d.

Med **miljöbedömning** avses bedömning av miljökonsekvenserna av en plan eller ett program, inklusive utarbetande av en miljörapport, genomförande av samråd, beaktande av miljörapporten och resultaten av samråden i beslutsprocessen samt information om beslutet.

Med **miljörapport** avses en handling, eller en del av en handling, som innehåller uppgifter om planen eller programmet och undersökta alternativ samt en bedömning av deras miljökonsekvenser.

Med **myndighet som ansvarar för en plan eller ett program** avses den myndighet som utarbetar planen eller programmet eller som i övrigt är ansvarig för beredningen av en plan eller ett program som avses i denna lag.

Med **allmänheten** avses fysiska personer, deras sammanslutningar och grupper samt företag, organisationer och stiftelser.

INNEHÅLL

1 Inledning	7
2 Syftet med programmet för deltagande och bedömning.....	9
3 Utgångspunkter och mål för avfallsplaneringen och miljöbedömningen	11
4 Planerings- och bedömningsprocessen	13
5 Avfallsplanens innehåll	16
6 Bedömning av miljökonsekvenserna	18
7 Organisering.....	19
8 Växelvekans- och samrådsförfaranden	22
9 Rapportering	24
Kontaktinformation.....	26

1 Inledning

De regionala miljöcentralerna är enligt 40 § i avfallslagen (1072/1993) skyldiga att göra upp planer för avfall och avfallshantering. Detta program för deltagande och bedömning (PDB) gäller avfallsplanen för södra och västra Finland (SVAP), som görs upp i samarbete mellan sex regionala miljöcentraler (Nylands, Sydvästra Finlands, Tavastlands, Sydöstra Finlands, Birkalands och Västra Finlands miljöcentraler) för det område som anges på bild 1. Birkalands miljöcentral koordinerar planeringen och är också den myndighet som ansvarar för planeringen enligt SMB-lagen (8.4.2005/200).

I SVAP presenteras nuläget beträffande avfallet och avfallshanteringen samt gemensamma utvecklingsmål – riksomfattande och regionala – och nödvändiga åtgärder för att nå dem.

I beredningsfasen har följande mål satts för SVAP:

- att genomföra den rikstäckande avfallsplanen
- att hitta de för miljön bästa och mest genomförbara alternativen när det gäller de tyngdpunkter som ska väljas när arbetet inleds
- att göra avfallsplaneringen effektivare
- att förenhetliga avfallsplaneringen inom planeringsområdet
- att granska avfallsflödena inom hela planeringsområdet
- att utöka samarbetet

Målet är att planen ska vara klar före utgången av 2009.

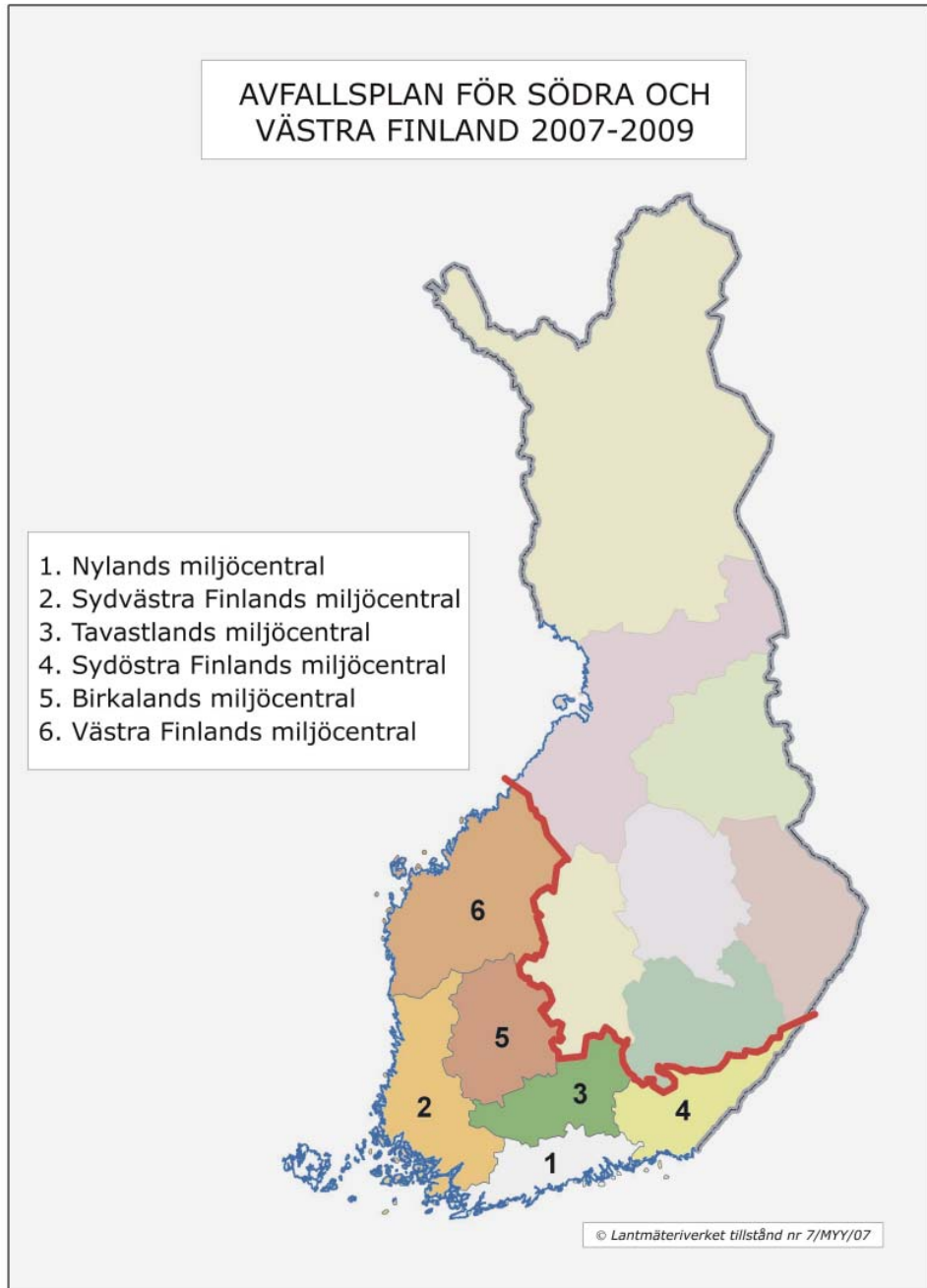

Bild 1. Planeringsområdet och områdesindelningen mellan de regionala miljöcentraler som ansvarar för planen.

2 Syftet med programmet för deltagande och bedömning

I detta program för deltagande och bedömning som gäller avfallsplanen för södra och västra Finlands beskrivs preliminärt det samråd och den växelverkan som hänför sig till planen och miljöbedömningen av den samt utgångspunkterna och målen för liksom genomförandet av miljökonsekvensbedömningen.

Beredningen av avfallsplaner berörs av lagen om bedömning av miljökonsekvenserna av myndigheters planer och program (8.4.2005/200, SMB-lagen). I SMB-lagen och –förordningen bestäms om bl.a. ordnandet av information och samråd, miljörapportens innehåll och beslutet om godkännande av planen samt uppföljning av planen. I enlighet med detta kommer en miljöbedömning av planen att genomföras, vilken omfattar bl.a. utarbetande av en miljörapport samt ordnande av samråd (se bild 2). I vissa faser av miljöbedömningen kommer man att höra bl.a. myndigheterna och begära medborgarnas åsikter.

Miljöbedömning enligt lagen inleds när planen börjar beredas. Resultatet av bedömningen är en miljörapport, som beskriver t.ex. planens betydande miljökonsekvenser. Samråd och information ordnas i planens och miljöbedömningens beredningsfas samt i det skedet när planutkastet och miljörapporten har färdigställts. Dessutom informeras om godkännandet av planen. SMB-lagen förutsätter att genomförandet av planen och de betydande miljökonsekvenser som den medför följs upp. I 4 § i SMB-förordningen (347/2005) anges vad som ska presenteras i miljörapporten.

Detta program för deltagande och bedömning (PDB) har utarbetats med tanke på samrådet i avfallsplanens beredningsfas (SMBL 8 §) och det finns att läsa på miljöförvaltningens webbplats, adress www.ymparisto.fi/elsu. PDB uppdateras på basis av de åsikter och utlåtanden som erhålls om det. Åsikterna och utlåtandena om PDB beaktas när planutkastet och miljörapporten görs upp.

Var och en (fysiska personer, deras sammanslutningar och grupper samt företag, organisationer och stiftelser) har möjlighet och rätt att redogöra för sin åsikt om de utgångspunkter och mål för och den beredning av planen och miljörapporten som beskrivs i detta program för deltagande och bedömning samt att komma med förslag till tyngdpunkter. Man kan uttrycka sin åsikt antingen elektroniskt eller skriftligt till miljöcentralen inom den egna regionen (adresserna finns i slutet av publikationen). Ställningstaganden önskar särskilt till de tyngdpunkter och mål som på förhand valts för avfallsplanen och som preliminärt beskrivs i avsnitt 5, om metoderna att uppnå målen samt om de konsekvenser som ska bedömas.

Programmet för deltagande och bedömning hålls framlagt under tiden 29.1–29.2.2008 på internet och i de regionala miljöcentraler som deltar i planeringssamarbetet (adresserna på nästa sida). Åsikter om beredningen av planen och miljöbedömningen bör framställas in inom denna tid, senast 29.2.2008.

Den myndighet som ansvarar för planen, Birkalands miljöcentral, kommer att höra andra myndigheter särskilt om omfattningen och utförligheten av den information som lämnas i miljörapporten. Samrådet med myndigheterna ordnas i form av en remissbehandling. I denna beredningsfas skickas kommunerna inte någon särskild begäran om utlåtande, utan förhoppningen är att kommunerna tar ställning till saken inom ramen för det allmänna samrådet. Samrådet bygger på den information som ges i detta program för deltagande och bedömning. Utlåtandena bör avges inom den tid som programmet hålls framlagt. I planens utkastfas skickas kommunerna en begäran om utlåtande om plankastet och miljörapporten.

De färskaste uppgifterna om hur planeringen och miljöbedömningen framskrider finns på miljöförvaltningens webbplats (www.ymparisto.fi/elsu). Materialet på webbplatsen kommer att uppdateras regelbundet. Följande officiella samråd ordnas

i det skedet då planen är i utkastfasen och planens miljökonsekvenser har bedömts och noterats i miljörapporten (se bild 2). Enligt den preliminära tidtabellen infaller detta i början av 2009. Framläggandet av materialet samt framställandet av åsikter och utlåtanden kungörs i följande tidningar:

- Aamulehti
- Etelä-Saimaa
- Etelä-Suomen Sanomat
- Forssan Lehti
- Helsingin Sanomat
- Huvudstadsbladet
- Hämeen Sanomat
- Ilkka
- Keskipohjanmaa
- Kouvolan Sanomat
- Kymen Sanomat
- Pohjalainen
- Satakunnan kansa
- Turun Sanomat
- Vasabladet
- Åbo Underrättelser

Programmet för deltagande och bedömning har skrivits på finska och översatts till svenska.

3 Utgångspunkter och mål för avfallsplaneringen och miljöbedömningen

Enligt 40 § i avfallslagen (1072/1993) ska de regionala miljöcentralerna göra upp regionala avfallsplaner för skötseln och utvecklande av de uppgifter som stadgas och bestäms i avfallslagen och med stöd av den. I avfallsplanen ska presenteras uppgifter om nuläget beträffande avfallet och avfallshanteringen samt utvecklingsmålen – rikstäckande och regionala – och de åtgärder som behövs för att nå dem. I EU:s ramdirektiv om avfall (75/442/EEC) och förslaget till revidering av det (COM 2005, 667 final) förutsätts antingen en rikstäckande plan eller regionala planer som tillsammans täcker hela landet. Enligt förslaget till direktiv ska planerna uppdateras med fem års mellanrum.

Förslaget till rikstäckande avfallsplan fram till 2016 färdigställdes i januari 2007. I den rikstäckande avfallsplanen (Valtsu) styrs uppgörandet av regionala avfallsplaner som följer:

Den rikstäckande avfallsplanen innehåller strategiska riktlinjer och mål för avfallspolitiken samt styrmedel och åtgärder med vilkas hjälp det allmänna försöker uppnå målen. Valtsu behandlar inte enskilda investeringsprojekt, utvecklingsprojekt eller andra praktiska åtgärder, utan den anger ramen för aktörerna inom avfallssektorn.

De regionala avfallsplanerna, dvs. reap, utgör ett centralt redskap för genomförandet av flera av målen för Valtsu.

Den regionala avfallsplanen ligger nära det praktiska fältet. Med dess hjälp försöker man påverka de regionala lösningarna så att de främjar de regionala målen. Åtgärdsförslagen i reap kan vara specificerade och funktionella.

Kommunförbundet har 2000 rekommenderat kommunerna att utarbeta egna avfallsstrategier i kommunerna. Rekommendationen har följts i varierande grad. Inom vissa avfallshanteringsbolags områden har utarbetandet av kommunernas avfallsstrategier koordinerats av avfallshanteringsbolagen och sedan arbetet blivit klart har en uppföljningsgrupp tillsatts. Inom södra och västra Finlands område har utarbetandet av kommunernas avfallsstrategier koordinerats inom följande verksamhetsområden:

- Etelä-Karjalan Jätehuolto Oy
- Kiertokapula Oy
- Kouvolan seudun kansanterveystyön kuntayhtymän jätehuolto
- Kymenlaakson Jäte Oy
- Pirkanmaan Jätehuolto Oy
- Porin Jätehuolto Oy
- Rouskis Oy
- Åbonejdens avfallsservice Ab

Avfallsplanen för södra och västra Finlands görs upp i enlighet med riktlinjerna och anvisningarna i Valtsu och strävan med den är att påverka kommunernas avfallsstrategier och uppdateringarna av dem samt alla aktörer inom avfallssektorn i landskapen.

Föregående regionala avfallsplaner utarbetades åren 1996-2003 och de sågs över under åren 2001-2004. De geografiska områdena för de föregående regionala avfallsplanerna följde de regionala miljöcentralernas verksamhetsområden. Avfallsplanerna jämte översyner har anmälts till Europeiska kommissionen.

Den regionala avfallsplanen är en av de planer och program som avses i SMB-lagen och som ska genomgå miljöbedömning enligt lagen. Enligt SMB-lagen ska den myndighet som ansvarar för planen se till att planens miljökonsekvenser utreds och bedöms tillräckligt under beredningen.

Syftet med SMB-lagen är

- att främja bedömningen och beaktandet av miljökonsekvenser när myndigheter bereder och godkänner planer och program,
- att förbättra allmänhetens tillgång till information och möjligheterna till medbestämmande samt
- att främja en hållbar utveckling (SMBL 1 §).

Bland annat på denna grund har följande mål satts för avfallsplaneringen och miljöbedömningen:

- bedömningen kopplas ihop med planeringen, vilket bidrar till en högklassig plan som har så positiva miljökonsekvenser som möjligt
- en öppen och genomskådlig planeringsprocess
- medborgare och andra intressentgrupper uppmuntras att delta
- växelverkan med regionala aktörer
- växelverkan med experter på avfallssektorn
- den offentliga debatten aktiveras och olika aspekter framförs
- aktuella och kontroversiella frågor behandlas
- underbyggd information produceras om miljökonsekvenserna av olika alternativa sätt att utveckla avfallshanteringen bl.a. med tanke på kommande beslutsprocesser
- information produceras och sammanställs
- samarbetet mellan avfallshanteringens aktörer utökas
- parterna utfäster sig att genomföra planen
- konsekvent och förståelig rapportering

Redan när planeringen inleddes har man varit medveten om att resultatet av planen inte nödvändigtvis är en entydig lösning på de frågor som granskas. Däremot är planen ett redskap som aktiverar samarbetet mellan olika instanser och den offentliga debatten samt producerar information för planeringen och beslutsfattandet.

4 Planerings- och bedömningsprocessen

De sex regionala miljöcentralernas samarbete i anslutning till avfallsplaneringen har beretts under 2006 och 2007. Det egentliga planeringsarbetet har inletts i början av 2008. Strävan är att slutföra planeringen före utgången av 2009.

Avfallsplaneringen som helhet är en fortlöpande process, där de aktuella temana förändras. Redan efter några år kan det uppstå behov av att uppdatera planen till någon del eller granska helt nya teman, tyngdpunkter. Den plan som det nu är fråga om kommer att göras upp för ett tidsperspektiv på ungefär 10 år. Man förbereder sig på att se över planen efter 5 år.

Uppgörandet av avfallsplanen har indelats i fyra huvudfaser, som också presenteras på bild 2:

- 1) beredningsfas; organisering och planering av arbetet, PBD, bestämmande av preliminära tyngdpunkter, insamling av information om nuläget
- 2) utkastfas;
 - a. val av tyngdpunkter och bestämmande av mål
 - b. behandling av tyngdpunkterna i expert- och samarbetsgrupperna
 - c. metoder för att uppnå målen
 - d. jämförelse mellan metoderna bl.a. med avseende på miljökonsekvenserna för att få fram de allra effektivaste metoderna ∅ planutkast
 - e. bedömning av planens miljökonsekvenser
- 3) finslipningsfas; planen finslipas och ett åtgärdsprogram utarbetas.
- 4) uppföljning

Beredningsfas

Avfallsplanens beredningsfas, som innefattar såväl uppskissning av planen och planering av genomförandet av miljöbedömningen som bestämmande av de preliminära tyngdpunkterna, inföll 2007. De preliminära resultaten från beredningsfasen har i huvudsak skrivits in i detta program för deltagande och bedömning. Beredningsfasen avslutas med samråd enligt SMB-lagen.

Utkastfas

Utkastfasen infaller under 2008. De åsikter och utlåtanden som erhållits under det första samrådet beaktas när de tyngdpunkter som ska bearbetas väljs ut och jämförs med varandra. Vid valet av tyngdpunkter används de kriterier som beskrivs i avsnitt 5. Målet är att hitta de tyngdpunkter som är allra viktigast med tanke på planeringsperioden och planeringsområdet. Till grund för planen kommer att väljas sex tyngdpunkter.

Det centrala målet i planens utkastfas är att för varje vald tyngdpunkt fastställa de metoder med vilkas hjälp de önskade målen kan uppnås. Metoderna kommer att jämföras bl.a. med avseende på miljökonsekvenserna. På grundval av jämförelsen försöker man hitta de allra effektivaste metoderna att uppnå målen. Tyngdpunkterna och metoderna som helhet bildar planutkastet, vars miljökonsekvenser bedöms med hjälp av de jämförelser som redan gjorts. Resultaten av denna arbetsfas presenteras i planrapporten och miljörapporten, som läggs fram. Medan rapporterna är framlagda har allmänheten och myndigheterna möjlighet att ta ställning till dem. Denna samrådsfas infaller som det nu ser ut i början av 2009.

Finslipningsfas

Planen färdigställs i början av 2009. Beslut om godkännande av planen fattas först av den avfallsplaneringsgrupp som tillsatts för att styra arbetet och till slut av ledningen för de regionala miljöcentraler som deltar i samarbetet. Avfallsplaneringsgruppen har företrädare för alla sex regionala miljöcentraler som deltar i samarbetet, Finlands miljöcentral och miljöministeriet.

I den sista egentliga arbetsfasen av planeringsprocessen utarbetas också ett åtgärdsprogram antingen gemensamt för planeringsområdet eller för varje regional miljöcentral verksamhetsområde. Åtgärdsprogrammet innehåller förslag till åtgärder med vilkas hjälp metoderna att genomföra de tyngdpunkter som ingår i planen kan omsättas i praktiken. Avsikten är att åtgärdsprogrammet ska utgöra ett dokument som styr myndigheterna och andra aktörer och som kan användas som underlag för beslut och utlåtanden. I programmet presenteras tidtabellen för de konkreta åtgärderna, ansvariga instanser och eventuell finansiering som behövs.

Uppföljning

Genomförandet av planen och de miljökonsekvenser som hänför sig till den kommer att följas i enlighet med SMB-lagen. Uppföljningen kopplar ihop den regionala avfallsplanens kommande faser. I den kommande uppdateringen av planen kan man utnyttja den information som fås som resultat av uppföljningen.

De centrala faserna i planerings- och bedömningsprocessen samt den preliminära tidtabellen presenteras i följande schema (bild 2). Schemat berättar närmare om innehållet i de arbetsfaser som hänför sig till planen och miljökonsekvensbedömningen. Målet är att koppla ihop planeringen och bedömningen så att miljökonsekvensbedömningen faktiskt betjänar utarbetandet av planen.

I schemat presenteras också preliminärt när information, samråd och rapportering infaller i förhållande till de viktigaste arbetsfaserna i processen. Det redogörs närmare för dessa i avsnitt 6 och 7.

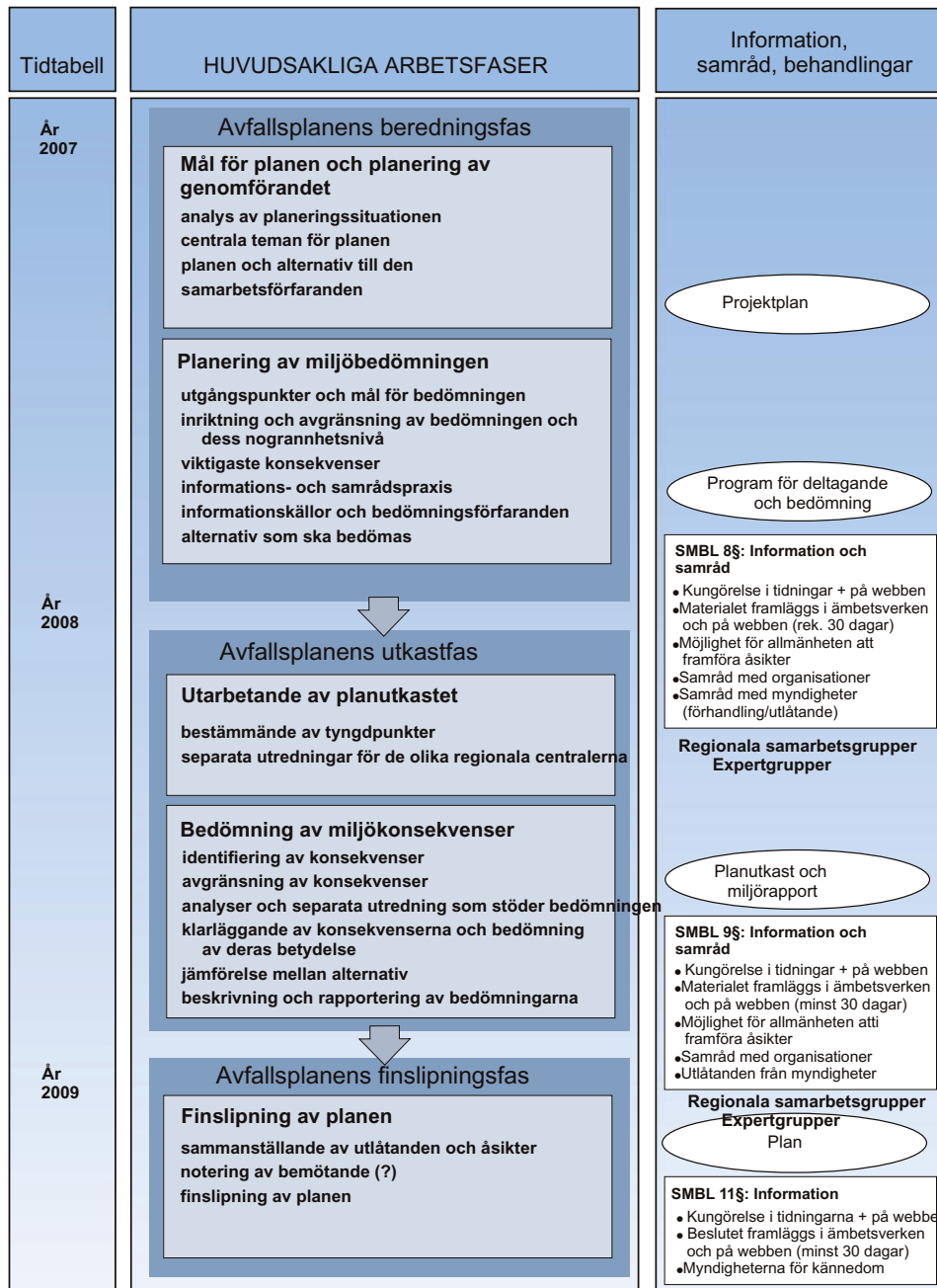

Bild 2. Stegen i planerings- och bedömningsprocessen. Obs! Schemat är riktgivande när det gäller bl.a. växelverkan och rapportering.

5 Avfallsplanens innehåll

Planens innehåll sönderfaller i tre delar: 1) avfallet i ljuset av indikatorer inom verksamhetsområdet för de sex regionala miljöcentraler som deltar i samarbetet, 2) särskilt utvalda tyngdpunkter, de mål för dem som bestäms tillsammans med intressentgrupperna samt 3) miljörapport.

Avfallsindikatorerna har tagits från följande områden: samhällsavfall, hushållsavfall, problemafäll, biologiskt nedbrytbart avfall och industriavfall. Dessa uppgifter har insamlats för denna planering sedan 2002 och uppgifterna kommer att uppdateras under planeringsprocessen. Uppgifter om avfallet i ljuset av indikatorerna finns i elektronisk form på webbplatserna för de regionala miljöcentraler som deltar i samarbetet:

- 1) www.ymparisto.fi > Pirkanmaa > Ympäristönsuojelu > Jätteet ja jätehuolto > Pirkanmaan jätteet indikaattorien valossa
- 2) www.ymparisto.fi > Häme > Ympäristönsuojelu > Jätteet ja jätehuolto > Hämeen jätteet indikaattorien valossa
- 3) www.ymparisto.fi > Kaakkois-Suomi > Ympäristönsuojelu > Jätteet ja jätehuolto > Kaakkois-Suomen jätteet indikaattorien valossa
- 4) www.ymparisto.fi > Lounais-Suomi > Ympäristönsuojelu > Jätteet ja jätehuolto > Lounais-Suomen jätteet indikaattorien valossa
- 5) www.ymparisto.fi > Länsi-Suomi > Ympäristönsuojelu > Jätteet ja jätehuolto > Länsi-Suomen jätteet indikaattorien valossa
- 6) www.ymparisto.fi > Uusimaa > Ympäristönsuojelu > Jätteet ja jätehuolto > Uudenmaan jätteet indikaattorien valossa

Utgående från de riksomfattande målen, andra planer och program samt samarbetet med intressentgrupper har man sammanställt en preliminär förteckning över de tyngdpunkter som man valt att behandla:

- 1) Materialeffektivt husbyggande
- 2) Återvinning och behandling av aska och slagg
- 3) Återvinning och behandling av förorenad mark
- 4) Återvinning av biologiskt nedbrytbart avfall
- 5) Återvinning och behandling av samhälls- och glesbygdsslam
- 6) Beredskap för avfallshantering i undantagssituationer

Under planeringens gång kommer dessa tyngdpunkter att behandlas i expertgrupper som utses särskilt för varje tyngdpunkt och i de arbetsgrupper som tillsatts för de regionala miljöcentralernas verksamhetsområden. För tyngdpunkterna kommer man att sätta mål som ligger i linje med den rikstäckande avfallsplanen och ange metoder att nå målen.

De regionala miljöcentraler som deltar i SVAP-arbetet ordnade i beredningsfasen diskussionsmöten för arbetsinstanser och intressentgrupper. I mötena deltog företrädare för t.ex. avfallshanteringsbolagen, företagen i avfallssektorn, produktionen och industrin samt olika organisationer. På dessa möten efterlystes bl.a. förslag till tyngdpunkter för SVAP och det kom sammanlagt ungefär etthundra förslag. Tyngdpunkterna har bearbetats vid ett särskilt förfarande där t.ex. överlappningar gallrades bort och tyngdpunkter kombinerades samt gallrades bort. I det sista skedet utslöts bl.a. följande tyngdpunkter från planeringen:

- En bra och fungerande samhällsavfallshantering
- Kapacitetsbehov för behandling av avfall i anläggningar
- Utvecklande av avfallsstatistiken

Vid förvalet av tyngdpunkter användes följande kriterier:

- Tyngdpunkten har tagits upp i den rikstäckande avfallsplanen.
- Tyngdpunkten är förenad med intressekonflikter.
- Tyngdpunkten är förenad med problem inom verksamhetsområdet för minst fyra av de regionala miljöcentraler som deltar i samarbetet.
- Det råder motstridiga uppfattningar om vilka behandlingsmetoder som är bättre och behandlingsmetoderna har olika miljökonsekvenser och kostnadseffekter, dvs. det finns behov av att jämföra behandlingsmetoderna.
- Det finns inga allmänt godkända verksamhetsmodeller som vore de bästa med tanke på miljön.
- Tyngdpunkten har tagits upp i samarbetet mellan planeringsområdets intressentgrupper.
- Det saknas styrmedel för att styra tyngdpunkten i önskad riktning eller så används de inte.
- Den regionala miljöcentralen har påverkningsmöjligheter att styra tyngdpunkten i önskad riktning.
- Om tyngdpunkten i fråga redan behandlas i något annat områdes regionala avfallsplanering bör man noga överväga om det är skäl att behandla den även i södra och västra Finlands avfallsplanering.
- Valet av tyngdpunkter kan fortfarande ses över på basis av samråd med allmänheten.

Man hoppas få åsikter om tyngdpunkter för avfallshanteringen i södra och västra Finland i samband med beredningsfasens samråd. Erhållna åsikter och utlåtanden beaktas vid det slutliga valet av tyngdpunkter.

För de tyngdpunkterna fastställs mål och metoder med beaktande av

- 1) alla dimensioner av en hållbar utveckling: ekologisk, social, ekonomisk och kulturell samt
- 2) den rikstäckande avfallsplanens genomgående mål: materialeffektiv produktion och konsumtion, effektiverad återvinning, kontroll över farliga ämnen, avfallshanteringens klimatkonsekvenser, avfallsbehandlingens olägenheter för hälsan och miljön, organiseringen av avfallshanteringen och avfallskunande.

Metoderna kommer att jämföras med varandra med avseende på målen och med beaktande av bl.a. miljökonsekvenserna. Strävan är att hitta de effektivaste metoderna att nå målen. På grundval av jämförelsen väljs de allra effektivaste metoderna, till vilka man försöker allokera resurser i framtiden. Dessa utvalda metoder bildar planutkastet tillsammans med tyngdpunkterna.

Denna helhet genomgår under arbetets gång en miljökonsekvensbedömning enligt SMB-lagen. Resultaten av bedömningen presenteras i miljörapporten. I miljörapporten rapporteras dessutom om tillvägagångssätten och t.ex. grunderna för de alternativ som ska jämföras.

6 Bedömning av miljökonsekvenserna

Miljökonsekvenserna och andra verkningar bedöms i tre olika faser:

- 1) Bedömning av och jämförelse mellan konsekvenserna av de föreslagna tyngdpunkterna
- 2) Bedömning av och jämförelse mellan konsekvenserna av metoderna att genomföra tyngdpunkterna
- 3) Bedömning av konsekvenserna planutkastet (de valda tyngdpunkterna och metoderna).

Konsekvensbedömningen (inkl. miljökonsekvenserna) är ett redskap för planeringsprocessen, med vars hjälp man avancerar från en planeringsfas till en annan. Växelverkan spelar en central roll vid konsekvensbedömningen och när man ska besluta vilka tyngdpunkter och metoder som ska tas med i planen.

Vid konsekvensbedömningen försöker man koncentrera sig på de frågor som är de mest centrala med tanke på den aktuella planeringsfasen. När alternativen jämförs försöker man hitta de mest betydelsefulla skillnaderna mellan alternativen.

Under konsekvensbedömningen utreds om genomförandet av planen sannolikt kommer att ha betydande miljökonsekvenser utanför Finlands gränser och enligt behov hörs myndigheter och allmänheten i andra stater.

Konsekvenserna bedöms på den noggrannhetsnivå som planen möjliggör, vilket i första hand betyder lösningar som berör hela planeringsområdet. Enskilda projekt kommer inte att granskas i detta sammanhang, och på denna grund inte heller konsekvenser som riktar sig mot en viss plats.

Av den lista som ingår i 4 § i SMB-förordningen kan den regionala avfallsplanen ha betydande miljökonsekvenser för bl.a. följande faktorer:

- människors hälsa och levnadsförhållanden
- marken
- vattnet
- klimatförändringen
- växtligheten, organismerna och naturens mångfald
- utnyttjande av naturresurserna.

Under beredningen bedöms såväl positiva som negativa konsekvenser. De med tanke på miljökonsekvenserna viktigaste avgörandena träffas när man väljer tyngdpunkter och metoder att genomföra dem. Miljökonsekvensbedömningen av planutkastet beskriver hela planeringshelhetens betydelse för miljöns tillstånd.

Planens konsekvenser berör alla avfallsproducenter, behandlare och myndigheter inom planeringsområdet.

Som informationskälla för bedömningen används undersökningar och utredningar som gjorts vid olika forskningsinstitut, universitet och högskolor, men vid behov låter man göra nya utredningar t.ex. som konsultarbete. Även de expertgrupper som väljs för tyngdpunkterna har en viktig position vid bedömningen.

7 Organisering

Myndighet som ansvarar för planen

Planen görs upp i samarbete mellan sex regionala miljöcentraler och koordineras av Birkalands miljöcentral. Miljöcentralen är också den myndighet som ansvarar för planen enligt SMB-lagen. Birkalands miljöcentral ansvarar för planeringen och för att den framskrider, för beredningen och för utformningen av en gemensam syn. Den ombesörjer också det nödvändiga samarbetet mellan olika instanser samt den information och de samrådsförfaranden som hänför sig till den gemensamma delen av projektet. Ifall regionala specialfrågor kopplas till den gemensamma planen ansvarar varje regional central särskilt för dem.

SVAP-centralernas ledning

Ledningen för de regionala miljöcentraler som deltar i SVAP-samarbetet beslutar om de saker som är viktigast med tanke på planeringen. Till dessa hör att välja tyngdpunkter, att godkänna utkastet till avfallsplan och att godkänna miljörapporten. Ledningen sammankallas av Birkalands miljöcentral som fungerar som koordinator och till dessa möten kan vid behov kallas instanser och sakkunniga som är involverade i planeringsarbetet.

Ledningsgrupp

Som ledningsgrupp för uppgörandet av avfallsplanen fungerar södra och västra Finlands avfallsplaneringsgrupp (se bild 3), till vilken hör experter på avfallssektorn från var och en av de regionala miljöcentraler som deltar i samarbetet samt från Finlands miljöcentral och miljöministeriet. Avfallsplaneringsgruppen styr den regionala avfallsplaneringen och balanserar behoven mellan olika regioner. Gruppen sammankallas av Birkalands miljöcentral, vars företrädare också fungerar som ordförande och sekreterare för gruppen. Gruppens sammansättning publiceras på projektets webbplats.

Arbetsutskott

En del av de saker som avfallsplaneringsgruppen ska besluta om bereds av ett arbetsutskott med företrädare för Birkalands, Tavastlands och Sydöstra Finlands miljöcentraler. Övriga saker som avfallsplaneringsgruppen ska besluta om bereds av Birkalands miljöcentral som fungerar som projektkoordinator. Till arbetsutskottets uppgifter hör också att stöda samordningen, drivandet och beredningen av avfallsplaneringsarbetet inom hela planeringsområdet. Arbetsutskottets sammansättning publiceras på projektets webbplats.

Regionala samarbetsgrupper

Varje miljöcentral som deltar i samarbetet tillsätter en regional samarbetsgrupp för avfallsplaneringen som har i uppgift att bl.a. föra fram de regionala behoven och

genomföra avfallsplanen och följa upp den regionalt. För sammankallandet av dessa arbetsgrupper ansvarar varje regional miljöcentral själv medan de ärenden som behandlas på mötena bereds i avfallsplaneringsgruppen. I arbetsgruppen sammanförs ett så mångsidigt urval som möjligt av påverkare inom avfallssektorn. Arbetsgruppen är framför allt ett interaktivt forum där intressentgrupperna kan framföra sina egna åsikter. Gruppens spelar en viktig roll i den inledande fasen då man väljer de tyngdpunkter som ska behandlas i planen, när målen linjeras upp och när åtgärdsprogrammet utarbetas. Gruppernas sammansättningar publiceras på projektets webbplats.

Expertgrupper

De valda tyngdpunkterna bearbetas av expertgrupper. Såväl tyngdpunkterna som expertgrupperna är sex till antalet. För varje tyngdpunkt väljs en regional miljöcentral som ansvarar för bearbetningen, men tyngdpunkten behandlas och bearbetas inom hela planeringsområdet. Till grupperna väljs personer från hela planeringsområdet, och de valda personerna ska besitta sakkunskap om just den aktuella tyngdpunkten. Sekreterare för expertgruppen är en medlem i avfallsplaneringsgruppen och ordförande är en sakkunnigmedlem utanför miljöförvaltningen.

Expertgruppernas uppgift är att komma med idéer till, bereda och kommentera avfallsplaneringens innehållsliga teman, tyngdpunkterna. Grupperna lägger fram sina förslag till avgränsningar av tyngdpunkterna, de centrala utvecklingsmålen för respektive tyngdpunkt samt kartlägger eventuella metoder att uppnå målen. De olika metoderna jämförs bl.a. med avseende på miljökonsekvenserna. Målet för jämförelsen är att hitta de effektivaste metoderna att nå målen. På grundval av jämförelsen väljs de metoder som man kommer att koncentrera sig på i den framtida verksamheten. Gruppernas sammansättningar publiceras på projektets webbplats.

Konsult

Konsultarbetskraft används vid behov för miljöbedömningen av tyngdpunkterna samt för utarbetandet av miljörapporten. Konsulten eller konsulterna väljs på grundval av anbudsförfarande och beslut om valet av dem fattas av avfallsplaneringsgruppen.

För koordineringen och sammanställandet av de regionala arbetsgruppernas, expertgruppernas och konsulternas arbete ansvarar avfallsplaneringsgruppen, arbetsutskottet och i sista hand Birkalands miljöcentral.

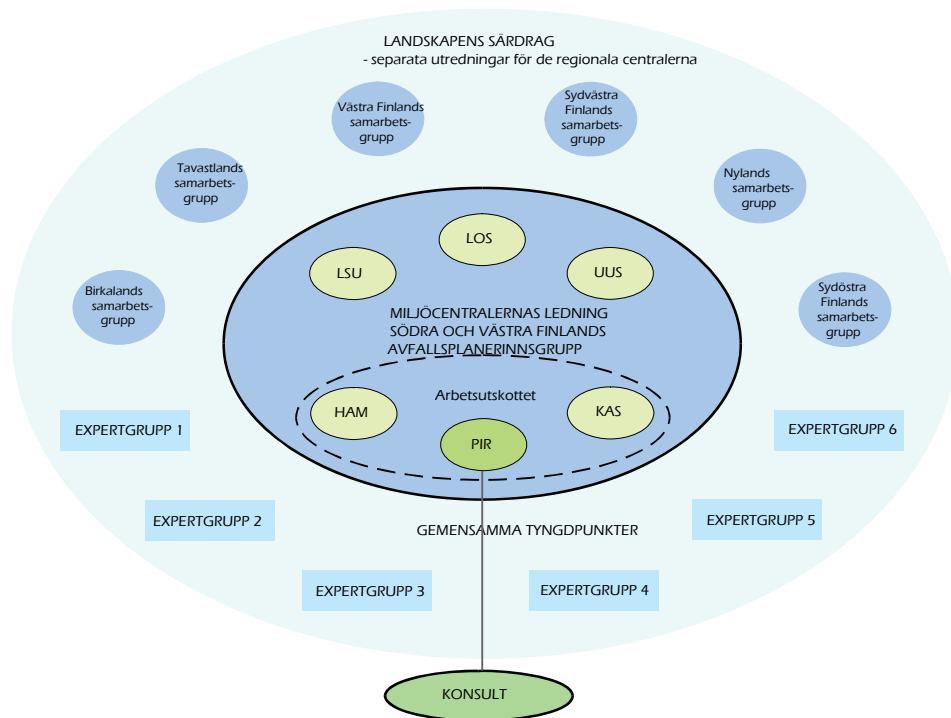

Bild 3. Organisationsschema. (Använda förkortningar: HAM = Tavastlands miljöcentral, KAS = Sydöstra Finlands miljöcentral, LOS = Sydvästra Finlands miljöcentral, LSU = Västra Finlands miljöcentral, PIR = Birkalands miljöcentral och UUS = Nylands miljöcentral)

8 Växelvekans- och samrådsförfaranden

I enlighet med SMB-lagen strävar man under planeringsprocessen efter att med hjälp av olika interaktiva förfarandena skapa möjlighet för olika instanser att delta i planeringen. Med tanke på den aktuella planen spelar i synnerhet de olika avfallshanteringsaktörerna (avfallshanteringsbolagen och andra företag inom avfallssektorn), avfallsproducenterna, experterna, myndigheterna och organisationerna en viktig roll. Eftersom det är fråga om en omfattande plan som täcker hela södra och västra Finland, framhävs vid växelverkan särskilt de regionala aktörerna, t.ex. myndigheter, företag och organisationer som är verksamma i hela landet och regionalt.

Med hjälp av växelverkan får man information om t.ex. utgångspunkterna för planen, regionala skillnader och satsningar samt möjligheterna att sätta mål. Växelverkan förväntas inverka även på bestämmandet av vilka frågor som är aktuella. Diskussion om utvecklingen av avfallsfrågor och avfallshantering och framförande av olika synpunkter är ett av de mest centrala målen för planen och bedömningen. Den växelverkan som hänför sig till planen kommer förhoppningsvis att främja samförstånd och samarbete mellan olika instanser.

Forum som är centrala med tanke på växelverkan är de regionala samarbetsgrupperna och de expertgrupper som består av sakkunniga. Dessa gruppers uppgifter och roll beskrivs närmare i avsnitt 4.

I början och slutet av planeringsprocessen ordnas seminarier för intressentgrupperna, myndigheterna och alla som är intresserade av saken, dvs. inledande och avslutningsseminarier. Seminarierna infaller i samrådsfaserna.

Följande faser i processen är viktiga med tanke på deltagande och växelverkan (se bild 2):

- 1) beredningsfasen (SMBL 8 §)
- 2) planeringsutkastet och miljörapporten (SMBL 9 §).

I dessa faser ordnas officiellt samråd. I enlighet med SMB-lagen har var och en (fysiska personer, deras sammanslutningar och grupper samt företag, organisationer och stiftelser) möjlighet och rätt att ta ställning till planen och miljökonsekvensbedömningen.

Det material som hänför sig till samrådsfaserna är framlagt på miljöförvaltningens webbplats samt i de regionala miljöcentraler som är involverade i planen. Framläggandet av materialet samt möjligheten att uttrycka sin åsikt kungörs i de tidningar som kommer ut i regionen, på webben, de regionala miljöcentralernas anslagstavlor samt i Officiella tidningen. Förutom dessa officiella kungörelser produceras pressmeddelanden, som man hoppas att leder till att pressen skriver om planen.

Man kan uttrycka sin åsikt antingen elektroniskt eller skriftligt till miljöcentralen i den egna regionen. Via internet kan man berätta vad man anser om projektet och de detaljer som hänför sig till det även vid andra tider än under den officiella samrådstiden.

I enlighet med SMB-lagen (SMBL §) ombeds myndigheterna att ave utlåtande i beredningsfasen samt senare, när planutkastet och miljörapporten är klara. Kommunerna tillställs begäran om utlåtande i planens utkastfas. Man hoppas att kommunerna tar ställning till saken även i beredningsfasen, trots att ingen särskild begäran om utlåtande kommer att skickas kommunerna i beredningsfasen.

Myndigheterna kommer att inbjudas till samarbetsgrupperna. Myndighetsinstanser som är viktiga med tanke på planen är landskapsförbunden, TE-centralerna, länsstyrelserna, social- och hälsovårdsministeriet och miljöministeriet. Kommunsektorn företräds i samarbetsgrupperna av kommunförbundet, landskapsförbunden och vissa utvalda kommuner.

När planen är färdig informerar man särskilt om beslutat om godkännande av den. Beslutet samt den färdiga planen läggs också fram i detta skede. Finlands miljöcentral och de myndigheter som har hörts under behandlingen informeras särskilt om beslutet. Finlands miljöcentral delges beslutet, planen och miljörapporten.

Information om planen ges i alla viktiga arbetsfaser. De färskaste uppgifterna om hur planen och miljöbedömningen framskrider finns på miljöförvaltningens webbplats, adress www.ymparisto.fi/elsu. Materialet på webbplatsen uppdateras regelbundet.

Över samarbets- och expertgruppernas möten samt förhandlingarna med organisationer och myndigheter upprättas promemorior, där man så noga som möjligt försöker skriva in alla åsikter som framförts. Dessa promemorior är offentliga och det viktigaste innehållet i dem framläggs på projektets webbplats. Promemorior upprättas också över andra möten som ordnas under processens gång. De används i första hand för den interna koordineringen av arbetet.

En sammandrag görs av de åsikter och myndighetsutlåtanden som framställts i samrådsfasen. Åsikterna och utlåtandena bemöts enligt behov. Sammandraget och eventuella bemötanden publiceras på projektets webbplats. Sammandraget och bemötandena behandlas innan de publiceras i samarbetsgrupperna.

De som ansvarar för utarbetandet av planen följer i mån av möjlighet med den debatt som förs i offentligheten. Artiklar och insändare som hänför sig till planen och som publicerats i tidningarna sparas. Åsikter som framförts i pressen och andra massmedier beaktas i mån av möjlighet tillsammans med andra åsikter och utlåtanden när planen och miljöbedömningen görs.

I planhandlingarna framförs ett motiverat ställningstagande till hur åsikterna och utlåtandena samt miljörapporten har beaktats samt en utredning om hur dessa samt miljösynpunkterna har påverkat planens innehåll och valet av alternativ.

9 Rapportering

Resultaten av de viktigaste arbetsfaserna av planen rapporteras under arbetets gång. Enligt dagens planer kommer tre rapporter att färdigställas:

1. Tyngdpunktsspecifika planer
2. Avfallsplan för södra och västra Finland
3. Miljörapport till avfallsplanen för södra och västra Finland

Den första rapporten innehåller tyngdpunktsspecifika utgångspunkter för arbetet, uppgifter om nuläget, ett sammandrag av utlåtandena och åsikterna i beredningsfasen, principer för och beskrivningar av utformandet av alternativ samt mål och metoder.

Den andra rapporten är ett planutkast som ska framläggas. Den innehåller ett sammandrag av de uppgifter om nuläget som publicerats på webbplatsen, en allmän presentation av tyngdpunkterna, de mål som satts för dem och valda metoder samt eventuellt avfallsplaneringsgruppens rekommendationer till fortsatta åtgärder.

Denna helhet genomgår för den slutliga miljökonsekvensbedömningen, som presenteras i form av en miljörapport. Miljörapporten läggs fram tillsammans med planutkastet. Resultaten av de olika arbetsfaserna beskrivs i såväl planutkastet som miljörapporten.

I rapporteringen eftersträvas konsekvens, begriplighet och genomskådlighet. Strävan är att beskriva och motivera de avgöranden som träffas i processens olika faser.

Miljörapporten utgör en egen helhet som kommer att rapporteras antingen i planen eller i form av en egen rapport.

Planen och miljörapporten utarbetas på finska. De viktigaste delarna av handlingarna kommer att översättas till svenska.

Miljörapportens innehåll slås fast i 4 § i SMB-förordningen. På denna grund kommer följande saker att behandlas i miljörapporten:

1. Innehåll
 - Den lagstiftningsmässiga bakgrunden till planen och bedömningen
2. Planens syften och huvudsakliga innehåll
 - planens huvudsakliga syften
 - planens huvudsakliga innehåll
 - planens förhållande till andra relevanta planer och program
 - de mål för skydd av miljön som uppställts på internationell nivå i Europeiska unionen eller nationellt och som är relevanta planen och det sätt på vilket dessa mål och miljöaspekterna har beaktats vid beredningen
3. Miljöns nuvarande tillstånd och de kännetecknade miljöförhållandena samt miljöproblem
 - miljöns nuvarande tillstånd och dess sannolika utveckling om planen inte genomförs
 - de kännetecknande miljöförhållandena i områden som kan antas komma att påverkas betydligt
 - de miljöproblem som är relevanta för planen
4. Bedömning av betydande effekter och åtgärder för att förhindra och minska negativa konsekvenser

5. Beskrivning av bedömningsprocessen

- en sammanfattning av skälen till valet av de alternativ som behandlats och hur bedömningen gjorts (bl.a. informationskällor och bedömningsmetoder) inbegripet svårigheter föranledda av exempelvis tekniska brister eller bristfällig kompetens
- ordnande av information, växelverkan och samråd
- beaktande av åsikter och utlåtanden

6. Uppföljning

7. Sammandrag

Kontaktinformation

Ytterligare information om bl.a. samrådsförfarandet samt utarbetandet av planen och miljörapporten kan efterfrågas hos de regionala miljöcentralernas kontaktpersoner. Kontaktuppgifter till dem ges nedan.

De regionala miljöcentralernas kontaktuppgifter, öppettider och kontaktpersoner:

Tavastlands miljöcentral

Birger Jaarlin katu 13, 13100 Tavastehus

Öppettid: kl. 8.00 - 16.15

Telefonväxel: 020 490 103

Kundservice och registratorskontor: 020 690 163

Kontaktperson: Överinspektör Päivi Vilenius, tfn 040 8422 686 eller 020 490 3958,

e-post: paivi.vilenius@ymparisto.fi

Sydöstra Finlands miljöcentral

Kauppamiehenkatu 4 (5 och 6 vån.), 45100 Kouvola

Öppettid: kl. 8.00 - 16.15

Telefonväxel: 020 490 105

Kundservice: 020 690 165

Kontaktperson: Överinspektör Asta Asikainen, tfn 020 490 4392 eller 0400 121 434

e-post: asta.asikainen@ymparisto.fi

Sydvästra Finlands miljöcentral

Självständighetsplan 2 (8 vån.), 20801 Åbo

Öppettid: kl. 8.00 - 16.15

Telefonväxel: 020 490 102

Kundservice: 020 690 162

Kontaktperson: Överinspektör Lassi Liippo, tfn 020 490 3582 eller 0400 556 616

e-post: lassi.liippo@ymparisto.fi

Västra Finlands miljöcentral

Skolhusgatan 19, 65101 Vasa

Öppettid: kl. 8.00 - 16.15

Telefonväxel: 020 490 109

Kundservice: 020 690 169

Kontaktperson: Överinspektör Jari Tolppanen, tfn 020 490 5503 eller 040 560 6527

e-post: jari.tolppanen@ymparisto.fi

Birkalands miljöcentral

Yliopistonkatu 38, 33100 Tammerfors

Öppettid: kl. 8.00 - 16.15

Telefonväxel: 020 490 104

Kundservice och registratorskontor: 020 690 164

Kontaktperson: Projektchef Päivi Blinnikka, tfn 020 490 4091 eller 040 714 6271

e-post: paivi.blinnikka@ymparisto.fi

Nylands miljöcentral

Stinsgatan 14, 00520 Helsingfors

Öppettid: kl. 8.00 - 16.15

Telefonväxel: 020 490 101

Kundservice: 020 690 161

Kontaktperson: Överinspektör Matts Finnlund, tfn 020 490 3033 eller 0400 291 644

e-post: matts.finnlund@ymparisto.fi

PRESENTATIONSBLAD

Utgivare	Birkalands miljöcentral		Datum Januari 2008	
Författare	Södra och västra Finlands avfallsplaneringsgrupp (16 personer), redaktörer Päivi Blinnikka och Satu Lehtikangas			
Publikationens titel	Avfallsplaneringen i södra och västra Finland – Program för deltagande och bedömning			
Publikationsserie och nummer	Birkalands miljöcentrals rapporter 2sv/2008			
Publikationens tema				
Publikationens delar/ andra publikationer inom samma projekt				
Sammandrag	<p>Fysiska personer, grupper, företag, organisationer och stiftelser har rätt att framföra sin åsikt om utgångspunkterna för avfallsplaneringen i södra och västra Finland och för miljöbedömningen av den redan i den inledande planeringsfasen. Ställningstaganden efterlyses särskilt till de föreslagna tyngdpunkterna.</p> <p>I programmet för deltagande och bedömning beskrivs preliminärt det samråd och den växelverkan som hänför sig till avfallsplaneringen och miljöbedömningen av den samt utgångspunkterna för arbetet.</p> <p>Avfallsplanen för södra och västra Finland görs upp för ett geografiskt vidsträckt område; planeringsområdet omfattar 3,7 miljoner invånare, 12 landskap och 22 avfallshanteringsbolag. Syftet med den regionala avfallsplaneringen är att påverka de praktiska lösningarna inom avfallssektorn i södra och västra Finland så att lösningarna ligger i linje med den rikstäckande avfallsplanen och är regionalt genomförbara.</p>			
Nyckelord	deltagande, samråd, miljöbedömning, avfallsplanering			
Finansiär/ uppdragsgivare	Tavastlands miljöcentral, Sydöstra Finlands miljöcentral, Sydvästra Finlands miljöcentral, Västra Finlands miljöcentral, Birkalands miljöcentral, Nylands miljöcentral			
	ISBN (hft.)	ISBN 978-952-11-2984-1 (PDF)	ISSN (print)	ISSN 1796-1807 (online)
	Sidantal 28	Språk Svenska	Offentlighet Publik	Pris (inneh. moms 8 %)
Beställningar/ distribution				
Förläggare	Birkalands miljöcentral			
Tryckeri/tryckningsort och -år	Rapporten publiceras endast i elektronisk form.			

Fysiska personer, grupper, företag, organisationer och stiftelser har rätt att framföra sin åsikt om utgångspunkterna för avfallsplaneringen i södra och västra Finland och för miljöbedömningen av den redan i den inledande planeringsfasen. Ställningstaganden efterlyses särskilt till de föreslagna tyngdpunkterna, som är:

1. Återvinning och behandling av samhälls- och glesbygdsslam
2. Återvinning av biologiskt nedbrytbart avfall
3. Materialeffektivt husbyggande
4. Återvinning och behandling av förorenad mark
5. Återvinning och behandling av aska och slagg
6. Beredskap för avfallshantering i undantagsituationer

I programmet för deltagande och bedömning beskrivs preliminärt det samråd och den växelverkan som hänför sig till avfallsplaneringen och miljöbedömningen av den samt utgångspunkterna för arbetet.

Avfallsplanen för södra och västra Finland görs upp för ett geografiskt vidsträckt område; planeringsområdet omfattar 3,7 miljoner invånare, 12 landskap och 22 avfallshanteringsbolag. Syftet med den regionala avfallsplaneringen är att påverka de praktiska lösningarna inom avfallssektorn i södra och västra Finland så att lösningarna ligger i linje med den rikstäckande avfallsplanen och är regionalt genomförbara.

